

Käypä hoito -johtoryhmän puheenjohtaja on työssään Ketterä

Espeen sosiaali- ja terveystoimen kehittämisjohtaja Tuula Heinänen on Duodecim-seuran verkostovaliokunnan ja Käyvän hoidon johtoryhmän uusi puheenjohtaja.

”Olen 57-vuotias yleislääketieteen erikoislääkäri, jolla on hallinnon pätevyys. Asun Porvoossa. Olen työskennellyt viimeiset 16 vuotta muissa kuin kliinisissä töissä: johtajana, kehittäjänä ja opettajana. Tällä hetkellä olen päätoimisesti Espoon sosiaali- ja terveystoimen kehittämisjohtaja, kesän 2014 loppuun asti työ-

kentelin 50 prosenttia virkamiehenä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Espoossa johdan Ketteränimistä kehittämyksikköä, joka on perustettu kumppanimme Jönköpingin landstingetin mallin mukaan, siellä yksikön nimi on Qulturum. Tavoitteemme on edistää oppimista ja uudistumista sosiaali- ja terveystoimen palveluissa. Emme ole hankeorganisaatio, vaan valmennamme sekä johtoa että tiimejä oman työn kehittämisessä. Meille kuuluu myös toimialan viestintä sekä IT:n kehittäminen

Olen toiminut vuoden 2013 alusta Duodecimin hallituksessa ja verkostovaliokunnan puheenjohtajana. Käypä hoito -johtoryhmässä olin vuonna 2013 jäsenenä ja vuoden 2014 alusta kun se yhdistettiin verkostovaliokuntaan, olen toiminut ko. elimen puheenjohtajana.

Kun Duodecim kutsuu, siihen on helppo vastata myönteisesti. Arvostan suuresti seuran toimintaa ja sen kykyä jatkuvasti uudistua ja kehittyä. Käypä hoito -työ on arvokas tapa kehittää suomalaisen terveydenhuollon hoitokäytäntöjä, luopua vanhasta, ottaa hallitusti uutta käyttöön ja vähentää epätoivottua vaihtelua. Suositukset tehdään lääkärinkunnan omasta aloitteesta, käytännössä pitkälti talkoohengellä ja silti laadusta ja menetelmistä tinkimättä. Tämä lisää niiden arvoa ja hyväksyttävyyttä lääkärinkunnan piirissä ja laajemminkin yhteiskunnassa.

Duodecimin perinteen mukaisesti Käyvän hoidonkin tulee jatkuvasti arvioida omaa tekemistään ja kehittyä. Tällä hetkellä pyrimme siihen, ettei nykyinen noin sadan suosituksen määrä merkittävästi enää kasva. Haluamme pitää kiinni suositusten laadusta ja ajantasaisuudesta siten, että niitä päivitetään vähintään kolmen vuoden välein. Käytännössä siis jos ja kun uusia suositusaiheita hyväksytään, arvioidaan aina se,

mistä vanhasta suosituksesta voitaisiin luopua.

Tällä hetkellä selvittelemme tarvetta ottaa käyttöön keveämpi menettely, joka sekin perustuisi tutkimusnäytön arviointiin ja soveltuisi esimerkiksi sellaisiin suosituksiin, jotka lähtevät potilaiden tarpeista ja harvemmin rajoittuvat yhteen yksittäiseen diagnoosiin.

EU-direktiivin myötä suomalaisetkin voivat jatkossa hakeutua hoitoon toiseen EU-maahan ja EU-kansalaiset Suomeen. Potilaan kotimaa on velvollinen maksamaan annetusta hoidosta sen

mukaan, mitä omassa maassa on määritelty julkisen terveydenhuollon palveluvalikoimaan. Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen perustetaan palveluvalikoimaneuvosto, joka tulee linjaamaan omalta osaltaan ”käypää hoitoa” Suomessa. Näen, että Käypä hoito -suosituksilla ja niiden tekijöiden osaamisella tulee olemaan käyttöä palveluvalikoimaa määriteltäessä.

Käypä hoito tulee silti jatkosakin pysymään itsenäisenä toimijana ja tekemään suosituksia, ei normeja ja määräyksiä. Yksit-

täisen potilaan hoidossa suosituksesta on apua, mutta siitä voidaan myös perustellusti poiketa ilman että poikkeamisesta syntyy sanktioita. Terveydenhuoltojärjestelmän tasolla meidän tulee opetella käyttämään tutkittua tietoa omien prosessiemme suunnittelussa ja esimerkiksi tarkistuslistojen tekemisessä. Sovitun prosessin mukaisen toiminnan valvonta kuuluu organisaation johdolle ja esimiehelle.” ■

TUULA VAINIKAINEN

MITEN KOHDATA KOSTEUS- JA HOMEVAURIOIDEN VUOKSI OIREILEVA POTILAS?

Eri asteisia kosteus- ja homevaurioita arvioidaan olevan jopa puolessa suomalaisista rakennuksista. Näissä ympäristöissä viihtyvät mikrobit voivat aiheuttaa erilaisia oireita ja jopa sairastuttaa potilaan. Potilaiden kosteus- ja homevaurioiden terveysvaikutuksiin liittyvä huoli ja epä tietoisuus aiheuttavat runsaasti kysymyksiä myös terveydenhuollossa.

Työterveyslaitos, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Duodecim ovat laatineet sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöministeriön tuella Kosteus- ja homevauriot -verkkokurssin, joka antaa työkaluja kosteus- ja homevaurioituneessa rakennuksessa altistuneen potilaan kohtaamiseen. Kurssin tavoite on jakaa tutkittua tietoa sekä edistää terveydenhuollon ammattilaisten sekä terveydensuojelun viranomaisten yhteistyötä.

– Tyypillisesti home- ja kosteusvaurioille altistuneilla on hengitysteiden limaisuutta ja ärtymisoireita. Lisäksi voi esiintyä

silmän sidekalvojen punoitusta, voimakasta limakalvoturvotusta nenässä, yskää ja astmatyyppejä oireita, sanoo HYKS:n allergiaklinikan professori ja ylilääkäri **Mika Mäkelä**, joka on ollut mukana verkkokurssin toteutuksessa sisällöllisenä asiantuntijana.

Oireiden syyn löytäminen ei välttämättä ole yksinkertaista.

– Spesifisiä, vain kosteusvaurioaltistuneille potilaille ominaisia merkkejä ei juurikaan ole, eikä ole olemassa mitään työkalua, jolla voisi varmuudella sanoa, että oireet liittyvät juuri kosteus- ja homevaurioihin. Tämä tekee oireiden syyn havaitsemisesta haastavaa. Anamneesi on kaiken a ja o potilaan ongelmia selvitetäessä, ja lääkärin tehtävä on miettiä, voivatko home- ja kosteusvauriot olla syynä oireille, Mäkelä kertoo.

Sisäilmaongelmien ehkäisyssä ja ratkaisussa luottamus eri toimijoiden, kuten potilaan, lääkärin ja terveysviranomaisten välillä on tärkeää. Lääkärillä on erityinen rooli luottamuksen rakentajana, silloin kun hän ottaa kantaa ja an-

taa lausuntoja sisäilmaongelmiin liittyvistä terveysvaikutuksista ja riskeistä sekä vastaa niihin liittyviin kysymyksiin. Verkkokurssi perehdyttää osallistujan kosteus- ja homevaurioiden terveysvaikutusten sekä potilaan kohtaamisen ohella myös muun muassa viranomaisyhteistyöhön.

Verkkokurssilla aihetta käsitellään videoiden, tehtävien ja potilasesimerkkien avulla. Kurssin kesto on noin 70 minuuttia, ja se on ilmainen.

Kurssin osoite: www.oppiportti.fi/kosteusjahomevauriot